IR-RAGHAJJA TA' BETLEM

L-ewlenin li taw ġieh ta' adorazzjoni lill-Bambin Ġesù, imwieled tarbija, kienu xi ragħajja minn Betlem, mistednin minn kliem l-anġlu biex imorru jżuru lil Ġesù fil-Għar fejn kien twieled.

L-Evanġelju jgħidilna li "kien hemm xi ragħajja dik in-naħa jgħaddu l-lejl fir-raba' u jgħassu l-imrieħel tagħhom. Dehrilhom anġlu tal-Mulej u sebħ il-Mulej idda madwarhom, u qabadhom biża' kbir. U qalilhom l-anġlu: "La tibżgħux! għax, ara, sa nħabbrilkom ferħ kbir, li jkun għall-poplu kollu. Tweldilkom il-lum fil-belt ta' David, Hellies, li hu l-Messija l-Mulej. U dan ikun għalikhom għelm: Issibu tarbija mfisqija, minduda f'maxtura." U minnufih ngħaqdet mal-anġlu kotra ta' anġli tas-sema jfaħħru 'l Alla u jgħidu: "Sebħ lil Alla tas-smewwiet, u sliem fuq l-art lill-bnedmin ta' rieda tajba". (Luq. II, 8-14).

Imfarrġin minn kliem l-anġlu u ferħanin minn dik il-bxara: "Ħa mmorru sa Betlem — bdew igħidu lil xulxin dawk ir-ragħajja — u naraw dil-ħaġa li ġrat u li l-Mulej għarrafna." U marru jgħaġġlu, u sabu 'l Marija u 'l Ġużeppi u t-tarbija minduda fil-maxtura. Malli raw, ħabbru dak li kienu qalulhom fuq dik it-tarbija. U dawk kollha li semgħu baqgħu mistgħagbin b'dak li qalulhom ir-ragħajja.

Dawn ir-ragħajja xxurtjati, li kif jingħad sa mill-qedem ma kinux aktar minn tlieta, f'dak il-ħin talbxara kienu xi ftit bogħod minn Betlem, aktarx xi nofs siegħa 'l hemm, in-naħa tax-xerq, lejn il-baħar il-mejjet, sewwasew fejn Ġakobb, sekli qabel, kien bena torri biex jgħasses fuq l-imrieħel kbar tiegħu. Barra minn hekk, dawk ir-ragħajja kellhom ikunu nies twajba u ta' mġiba mill-aħjar, biex setgħu jistħoqqu xorti hekk kbira: kienu nies ta' emmna ħajja fil-Feddej mistenni u għalhekk, fil-qagħda tagħhom ta' ragħajja, kienu jgħixu ħajja sempliċi u rozza, imma li togħġob lil Alla, għax ħajja ta' nies ġusti,

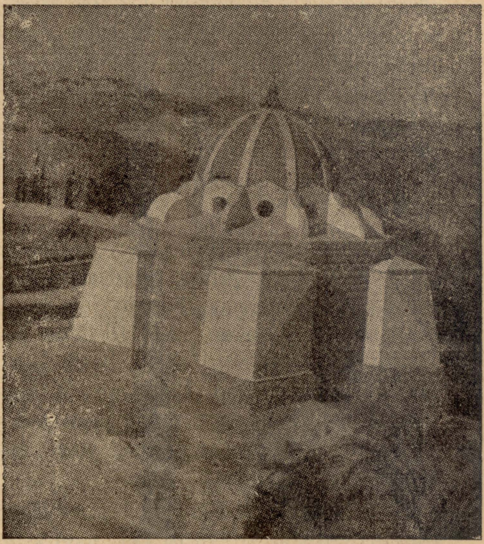

Is-Santwarju tar-Ragħajja l-isfel minn Betlehem

bħalma kienet dik ta' Ġużeppi u tax-xwejjaħ Xmuni, imfaħħrin mill-Evanġelju, sewwasew għax ġusti.

U arahom hemm lil dawn it-tliet ragħajja quddiem il-Bambin Ġesù, maħruġin u merfugħin 'il fuq minn sensihom, jagħtuH il-ġieh ta' qalbhom u jadurawh! Fih, f'dik it-Tarbija huma raw u aduraw il-Feddej

Divin, is-Salvatur tad-dinja: għamlu dan b'fidi ħajja, b'fehma sħiħa, imsaħħin mid-dehra u mill-kliem ta' l-anġlu: "Inħabbrilkom ferħ kbir, li jkun għall-poplu kollu." Weġġgħu f'dik it-Tarbija lill-Messija fis-skiet, adurawh fil-ħemda ta' dak il-lejl: tkellmu miegħu b'qalbhom f'idejhom, b'dawk għajnejhom ileqqu bis-safa tal-qdusija, b'dawk għajnejhom imdorrija jitpaxxew bis-sbuħija tal-ħwejjeġ maħluqa u minn dawn jogħlew għal dawk tas-Sema, fit-tpaxxija t'Alla Ħallieq ta' kollox.

Hawn tassew kien donnu ġara għall-ewwel darba dak, li aktar wara l-Imgħallem Divin kellu jistqarr meta radd il-ħajr lill-Etern Missieru, u qallu: "Żammejt moħbija l-egħġubijiet tas-sema lill-għorrief u lill-għaqlin ta' did-dinja u nebbaħthom liż-żgħar u is-sempliċi" (Mt. II, 25-3)0.

Ma nafux, jekk dawk ir-ragħajja — għafsin u lura minn qaddishom — ħadux magħhom u għamlu jew le xi għotjiet lill-Bambin Ġesù fil-Għar ta' Betlem. Kienu, imsieken, hekk fqajrin! U, imbagħad dik l-aħbar tat-twelid ta' Ġesù kienet ġiethom hekk f'daqqa, f'daqqa u, minn fuq, fil-qieraħ ta' lejl xitwi . . . .

Hija drawwa biż-żejjed magħrufa li fil-"presepji" tiegħdu xi ragħajja, mexjin lejn l-Għar fejn twieled il-Bambin, b'xi ħaruf jew b'xi bhima oħra fuq spallejhom jew fuq dirgħajhom; minn dan iżda, ma nsibu xejn fl-Evanġelju u għalhekk, din id-drawwa hi aktarx ħliq tal-fantasija ta' l-artisti biex aktar jagħtu ħajja lix-xena qaddisa li ġrat f'dak il-lejl tal-Milied. B'dana kollu, dik iż-żjara tar-Ragħajja ma kenitx, le, nieqsa minn għotjiet u rigali. U x'għotjiet! U x'rigali huma ħadu u taw lill-Bambin f'dik in-nieqa tiegħu! L-għotja ewlenija li ħadu magħhom għall-Bambin Ġesù hi mfissra f'dik il-għagla li biha laqgħu l-messaġġ ta' l-Anġlu, li dlonk telqu lejn l-Għar ifittxu t-Tarbija Mwielda u, li malli sabuha, nxteħtu quddiemha u offrewlha l-qalb safja u sempliċi tagħhom; u, mal-għotja ta' qalbhom, sempliċi u safja, huma fissru u stqarru lill-Iben ta' Marija l-Emmna tagħhom fil-missjoni divina tiegħu, kif kien qalhom l-anġlu u mseddqin b'dawk l-għeġubijiet li kienu raw f'dak il-Għar imqaddes. U Alla, li jara u jaqra f'qalb il-bniedem, laqa' żgur il-qima u t-tweġġiħ ta' dawk l-ewlenin aduraturi bi tbissim ta' l-akbar għaxqa u għamel li huma, għalkemm għafsin u sempliċi, jifhmu dak il-misteru kbir, hekk, li għalkemm sa dak inhar għexu fl-emmna tal-Feddej Mistenni, minn hemm 'il quddiem bdew jgħixu fl-imħabba tas-Salvatur, li huma raw u weġġgħu bħala l-Messija fil-faqar tal-Għar ta' Betlem.

U hekk, wara li f'dik iż-żjara tagħhom, ir-ragħajja ta' Betlem, fetħu qalbhom u berrħu mħabbithom lill-Bambin Ġesù, "marru lura għall-merħliet tagħhom, ifaħħru u jweġġħu l-Mulej għal dak li kienu semgħu u raw, bħal ma kien qallhom l-anġlu" (Luq. II, 20); u ssuktaw jgħixu ta' bdiewa u ta' ragħajja miġburin u marbutin mar-rieda t'Alla. Hekk intemmet ħajjithom ma' tul il-ħajja tal-Feddej fuq dina l-art; ħajja li kellha tkun — u min qatt jista' ma jaħsibx hekk? — il-bidu u t-tmiem ta' ħajja ta' mħabba, ta' qima u ta' tweġġiħ lejn Alla u lejn Ibnu l-Waħdieni magħmul Bniedem, imwieled fil-Għar ta' Betlem.

Ma għandniex magħruf, *meta* u *fejn sewwa* dawn lix-xurtjati ragħajja temmu ħajjithom fuq dina l-art.

Nafu iżda, li fejn l-anglu deher u wasal l-aħbar tiegħu, fi żmien San Ġlormu († 419) kien ġa hemm monasterju kbir u qadim, li fih kienu jgħixu ħafna erwieħ tajba, b'ħajja mfassla fuq dik tar-ragħajja ta' Betlem. Dak il-monasterju kien twaqqaf mill-Insara ta' qabel, li għażlu dak l-imkien fejn, kif kien jingħad, l-anġli ferreħin kienu għannew f'dak il-lejl qaddis, l-innu "ta' ġieħ lil Alla fil-għoli tas-smewwiet u sliem lill-bnedmin ta' rieda tajba".

Jaħsbu li fil-Knisja ta' dak il-monasterju, u sewwasew f'għar taħt l-istess knisja, kienu ġew midfuna l-fdalijiet tal-iġsma tar-ragħajja mqaddsa, imweġġħa bħala relikwji tal-qaddisin.

Hu wkoll ta' min jiftakar, li f'dak l-imkien, jiġifieri fil-knisja ta' dak il-monasterju, kienet bdiet titkanta dik it-taqsima tal-"Uffiċċju divin", imsejħa "PRIMA", għax tiġi l-ewwel waħda mill-erba' "URI" (ore) liturġiċi, li huma taqsimiet mis-sebgħa l-oħra tal-Uffiċċju Divin.

Il-qagħda ta' dak l-imkien qaddis, ta' ġmiel u ta' sbuħija li jgħaġġbu, milqut sa miż-żerniq minn dawk l-imrieżaq imdiehba tax-xemx li għodu għodu tidher fuq il-għolja ta' Moab, kienet dik żgur li nebbħet lill-Kittieb sagru l-għana ta' dik it-talba ta' fil-għodu, u li mbagħad minn Għannej divot, b'sengħa kbira, ġiet imfissrha hekk: —

"Iam lucis orto sidere
Deum praecemur supplices,
Ut in diurnis actibus
Nos servet a nocentibus."

Fis-seklu IX, dak il-monasterju tar-ragħajja — bħalma ġara lil tant oħrajn tal-Palestina — kien imħarbat mill-Persjani u mbagħad meqrud għal kollox mill-Misilmin. Il-Patrijiet Franġiskani, wara żmien, irnexxielhom jixtru dik l-art, imsejħa l-"*Għalqa tar-Ragħajja*" u fis-sena 1954, bl-Arkitett Toni Barluzzi, bnew Knisja, għamla ta' għarix, li tfakkar sewwa l-fatt tal-Vanġelju.

Ir-relikwji tar-ragħajja mqaddsa kienu ġew meħlusin u merfugħin, għall-ewwel f'monasterju f'Ġerusalemm, u mbagħad, ġew meħudin fi Spanja, fil-belt ta' Ledesma, qrib Salamanka, fejn huma meqjumin mill-insara.

Il-qima, vera u universali, li tingħata lir-ragħajja ta' Betlem, hi dik, meta aħna, fil-glorjuża liturġija tal-Milied inħarsu lejhom u narawhom fix-xena plastika tal-presepju, meta nisimgħuhom fil-kant tal-Evanġelju u meta nħarsu lejhom mhejjin jilqgħu s-sejħa tal-Mulej, magħmula lilhom mill-anġlu, jagħarfu fit-Tarbija lil Ġesù Messija, u dlonk jinxteħtu jadurawh b'qalb niedma u sinċiera.

Agħtina, O Mulej, qalb bħal ta' dawk ir-ragħajja xxurtjati biex aħna wkoll ikun jistħoqqilna nadurawH il-lum u għal dejjem ! P.L.M.

L-ITTRI FUQ QABAR

Ġerman, raġel twajjeb ħafna u sempliċi wkoll, kien ordna monument sabiħ għal fuq il-qabar ta' ħuh, b'lapida ta' l-irħam kbira. Il-marmista staqsieh u qallu: — "X'ittri tridni nonqox fil-lapida?" — "Agħmel ittri kbar u ħoxnin, qallu, għax ħija kien korta vista.